

ARBEIDS OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår ref.: Ryan Hustuft
Saksnr.: 23/3568
Sted: Oslo
Dato: 27.11.2023

Høringsvar om forslag til midlertidige endringer i integreringsforskriften

Hovedorganisasjonen Virke organiserer om lag 25 000 virksomheter, med over 300 000 ansatte i handels- og tjenestenæringen. Handels- og tjenestenæringen spiller en sentral rolle i norsk økonomi og sysselsetter nærmere 70 prosent av alle arbeidstakere i privat sektor. Handels og tjenestenæringen har videre lang tradisjon som inkluderingsarena.

Mennesker med fluktbakgrunn som ikke kommer inn i og får varig fotfeste i arbeidsmarkedet, risikerer å bli stående varig utenfor. Mange år uten inntektsgivende arbeid innebærer et stort tap, både for den enkelte og samfunnet. Bærekraften i velferdsmodellen forutsetter at flere som står utenfor arbeidslivet kommer ut i jobb, og tiltak som kan bidra til sysselsetting av disse anses derfor som hensiktsmessig

Det vises til forslag til midlertidige endringer i integreringsforskriften med fokus på økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet. Overordnet mener Virke at intensjonen bak forslagene er kloke, men har noen konkrete innspill til forslagene:

Virke mener at:

- Det bør tilrettelegges for fleksibel norskopplæring
- Utarbeides et system hvor næringslivet kan få støtte til bransjerettede kurs
- Lønnstilskudd bør kunne benyttes mer fleksibelt til å gjelde også flyktninger

Det har aldri blitt tidligere bosatt så mange flyktninger i Norge på så kort tid, og historisk mange med fluktbakgrunn skal ut i det norske arbeidslivet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet satte i mai 2023 ned en hurtigarbeidende gruppe for få innspill og forslag til tiltak som kan styrke arbeidet med å få fordrevne ut i arbeid. I etterkant har Virke i samarbeid med partene i arbeidslivet sett på disse tiltakene. Virke mener at særskilt bransjerettede kurs, fleksibel norskopplæring, og en mer fleksibel bruk av lønnstilskudd er tiltak som vil treffe godt.

Norskopplæring

Med økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet vil det også være et behov for en større tilgang til arbeidsgivere og arbeidsmarkedstiltak for å dekke behovet som forskriften foreslår. Et perspektiv inn i dette er om språknivået etter tre måneder i programmet er adekvat nok til å fungere i norsk arbeidsliv, særskilt i handels- og tjenestenæringen hvor daglige møter med kunder og samhandling med kollegaer er en naturlig del av arbeidshverdagen. Det er oppløftende at statsbudsjettet gjenspeiler behovet for ytterligere norskopplæring med en etablering av et nasjonalt tilbud om digital lærerstyrt

norskopplæring. Men skal man lykkes med forskriftens formål om økt arbeidsretting må departementet ha en plan for hvordan den praktiske norskopplæringen skal kunne gjennomføres. Dersom de med kollektiv beskyttelse skal ut i arbeidsrettede tiltak allerede etter tre måneder mener Virke at norskopplæring må skje parallelt med arbeid, og det er flere kommuner som viser til at dette kan fungere. Det må derfor legges til rette for fleksible tilbud; både digitale, fysiske, og parallelle løp. I dette arbeidet trenger kommunene støtte og kompetansepakker for fleksibel norskopplæring og arbeidsrettet norskopplæring.

Kvalifiseringsløp

Arbeidsmarkedsintegrering av flyktninger av det volumet som er foreslått i 2024 med anmodning om 37. 000 mennesker som skal bosettes vil kreve en enorm omstilling av hele integreringsapparatet. I tillegg vil det avhenge av at arbeidsgivere får økte midler til kompetanseheving av kandidater som skal inn i arbeidslivet. I Virkes medlemsundersøkelse våren 2022 svarer hele 8 av 10 virksomheter at de ser på inkludering som del av sitt samfunnsansvar. Men mange svarer også at manglende informasjon om kandidatene fra NAV kombinert med lite relevant kompetanse kan medføre til at færre inkluderes. Det er en risiko for virksomheter å ansette kandidater uten tidligere relevant arbeidserfaring eller utdanning.

Vi må derfor se på bedre og smartere løsninger som tar utgangspunkt i arbeidslivets behov. Virke har på bakgrunn av dette igangsatt prosjekt Handelslappen – en kompetansestandard for handel. Prosjektet er finansiert av IMDI for å utvikle et program for flyktninger. Virke samarbeider med tre utvalgte kommuner, våre medlemmer innen dagligvare; Coop, Bunnpris og Kiwi for å svare ut arbeidslivets konkrete behov. I tråd med funnene i arbeidsgruppen for arbeidsmarkedsintegrering er dette et godt eksempel på et lokalt samarbeid som i større grad bør skaleres nasjonalt. Videre bør det derfor utredes om det er mulig for NAV og kommunene å skalere opp integreringstiltak og tilskuddsordninger som understøtter arbeidsrettede løp med arbeidsgivere på laget.

Lønnstilskudd

Virke mener statsbudsjettet for 2024 har mange gode individrettede satsninger, men savner en tydelig satsning på de som faktisk skal gjøre inkluderingsjobben – næringslivet. En økt arbeidsretting vil innebære at arbeidsgivere som ønsker å ansette trenger mer støtte til tilrettelegging av kandidater, oppfølging og kompetanseheving. Vi ber derfor departementet om å se på hvordan midlertidig lønnstilskudd kan benyttes mer fleksibelt med hensyn til varighet, og målgruppe slik at lønnstilskudd kan innvilges direkte via flyktningtjenesten.

Virke støtter i all hovedsak endringene i integreringsforskriften og mener det vil være klokt å stille strengere krav til de med kollektiv beskyttelse med fokus på mer arbeidsretting som et premiss for deltakelse, og som et premiss for forlengelse av introduksjonsprogrammet. Imidlertid bør det det videre utredes hvordan et slikt forslag skal gjennomføres. Virke anbefaler at Arbeids- og inkluderingsdepartementet tar utgangspunkt i anbefalingene fra den hurtigarbeidende gruppen for økt arbeidsmarkedsintegrering i planleggingen av tiltak basert på arbeidslivets behov, samt hensyntar kapasiteten ute hos kommunene.

Inkluderingsviljen hos Virkes medlemmer er stor, men her ønsker vi å poengtere et ønske om en helhetlig satsning for inkludering i arbeidslivet hvor vi samarbeider om tiltak som treffer både den som skal inkluderes, og de som skal sørge for inkluderingen.

Med vennlig hilsen
For Hovedorganisasjonen Virke

Ryan Hustuft
fagrådgiver arbeidsliv

